

Список використаних джерел

1. Z. Dornyei and K. Csizer Ten commandements for motivating language learners: results of an empirical study, Language Teaching Research, Hodder Arnold, 1998.
2. Mary Spratt The TKT Course M1,2 and 3, Alan Pulverness and Melanie Williams. Cambridge University Press, 2002, p. 53–57.
3. Scott Thornbury and Peter Watkins The CELTA Course. Trainer's Manual, Cambridge University Press, 2007, p. 88–90.
4. Canva.URL: <https://www.canva.com/> (дата звернення 12.04.21).
5. StoryboardThat.URL: <https://www.storyboardthat.com/> (дата звернення 12.04.21).
6. British Council.URL: <https://g.co/kgs/PEX72z> (дата звернення 12.04.21).
7. Learnhip. URL: <https://learnhip.com/> (дата звернення 12.04.21).
8. Quizlet. URL: <https://quizlet.com/ru> (дата звернення 12.04.21).
9. Flipgrid. URL: <https://info.flipgrid.com/> (дата звернення 12.04.21).
10. Kahoot. URL: <https://kahoot.com/schools-u/> (дата звернення 12.04.21).
11. Baamboozle. URL: <https://www.baamboozle.com/> (дата звернення 12.04.21).

Мікава Н. М., канд. філол. наук,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
Україна

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖЕРА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Основний зміст управлінської діяльності в закладах освіти відображають функції, які є важливою складовою освітнього менеджменту, оскільки визначають характер і спосіб досягнення певної мети. Визначення функцій менеджера в закладах освіти дає змогу говорити про ефективність організації навчального процесу, про перспективи формування навичок управління.

Вважаємо за необхідне розглянути поняття «функції» взагалі. Під терміном «функція» розуміється діяльність, вироблена певним органом, або роль, яку виконує певний соціальний інститут у соціальній системі. З опису обсягу поняття «функція», наведеного вище, слід зробити обґрунтований висновок, що, в принципі, можна назвати функцією будь-яку роботу, яку виконує окремий працівник або підрозділ організації.

Звертаючись до проблематики функцій менеджменту в освіті, відзначимо, що це поняття є одним із ключових у теорії соціального управління і управління освітою також.

Завдяки функціям освітній менеджмент стає важливим інструментом інноваційної педагогічної діяльності. Питання освітнього менеджменту знайшли своє відображення в дослідженнях Г. Демиденка [2], Л. Кравченка [3], В. Крижка [4], Т. Шамової, які здійснили спробу розкрити його сутність і складові, визначили його як самостійний вид управління.

На розвиток системи освіти впливають демографічні та етнічні чинники, оновлення філософії й парадигми освіти, освітні технології, інтеграція України в європейський освітній простір, розробка нових концепцій управління, змісту і структури навчання тощо. Багато вимог до закладу освіти з боку соціуму виникають спонтанно і потребують миттєвої реакції суб'єктів управління. Доводиться докладати максимум зусиль, аби задовольнити різні запити замовників освітніх послуг і вимоги суспільства. Це спонукає освітні заклади до самостійного визначення стратегічних дій, які відповідатимуть актуальним запитам споживачів і замовників освіти.

Проаналізувавши літературу з освітнього менеджменте, пропонуємо такі підстави щодо визначення нового функціонального складу: системну, що розглядає будь-яку організацію як сукупність взаємопов'язаних елементів, які взаємодіють та орієнтовані на досягнення конкретної мети в умовах стійкого середовища; процесну, що аналізує її як безперервну систему взаємодій управлінських функцій; інформаційну, що передбачає забезпечення керівників і виконавців інформацією для прийняття управлінського рішення на рівні освітніх установ і класу; комунікаційну, що забезпечує систему встановлення взаємодії для обміну інформацією між двома чи більше людьми: учителем і учнем, учителем і керівником тощо; координаційну, що розкриває систему встановлення зв'язку та взаємодії елементів різних рівнів відповідно до їхніх повноважень; мотиваційну, що стимулює процес спонукання себе й інших до діяльності для досягнення поставленої мети й одержання бажаних результатів.

Отже, визначено склад та зміст функцій менеджера в закладах освіти.

До них, зокрема, належать такі:

- інформаційно-аналітична. Ця функція дозволяє на підставі вивчення діяльності кожного навчального підрозділу проаналізувати результати навчальної діяльності, фактичний стан справ та обґрунтувати доцільність і ефективність використовуваних прийомів, виявити позитивні та негативні фактори та визначити тенденції в розвитку процесу навчання й особистості того, хто навчається. В умовах особистісно орієнтованої освіти учителю, керівникові освітніх установ важливо в аналізі та самоаналізі виявити систему підготовки вчителя й учнів до уроків, роль учителя в особистісному розвитку учнів; у постановці завдань, їхньому зв'язку із завданнями освітньої галузі, предмета, теми; рівень використання діагностичних даних особистісного розвитку учнів

у процесі визначення змісту та способів діяльності учнів на уроці; вміння диференційовано організувати роботу учнів різного рівня готовності до навчання [1, с. 37]. Аналізуючи урок, важливо визначити науково-теоретичний рівень матеріалу, що вивчається, зміст пізнавальної та практичної діяльності учнів, систему організації їхньої самостійної, творчої роботи, результативність дослідження використання нових технологій тощо;

- мотиваційно-цільова, яка спонукає учнів до осмислення мети та способів її досягнення шляхом декомпозиції на конкретні завдання засвоєння навчального матеріалу і процедур навчально-пізнавальної діяльності, які забезпечують більш осмислене і глибоке вивчення навчальної дисципліни, що викладається. Основне завдання мотиваційно-цільової функції за особистісно орієнтованого підходу в управлінні процедурою навчально-пізнавальної діяльності полягає в тому, щоб усі учасники педагогічного процесу чітко виконували роботу згідно з делегованими завданнями, обов'язками та планом, а також відповідно до потреб у досягненні власної та колективної мети в конкретній освітній ситуації;

- планово-прогностична, спрямована на розробку та реалізацію конкретної програми, оптимальної конструкції модулів управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів, що забезпечує осмислення учнями змісту навчального матеріалу, його значущості в пізнанні закономірностей розвитку суспільства;

- організаційно-виконавча, яка не залежить від підстав класифікації, об'єктивно належить до циклу управління й несе в собі основний потенціал соціальної зміни освітнього процесу, організації діяльності вчителя й учня у класі. Організаційні стосунки існують об'єктивно та відображають процеси розподілу та кооперації праці;

- контрольно-діагностична, яка в умовах підвищення самостійності та делегування багатьох прав і повноважень самим освітнім установам набуває особливого смислу та призначення для стимулювання діяльності вчителя як організатора навчально-пізнавальної діяльності. У нових умовах зросла роль діагностики, самоаналізу, самоконтролю, самооцінки.

В основі запропонованого функціонального складу лежить концептуальне уявлення про те, що функціональні ланки управління розглядаються як відносно самостійні, але тісно логічно взаємопов'язані і послідовно, поетапно змінюють один одного види діяльності, що утворюють єдиний управлінський цикл.

Відсутність або зниження навантажувального характеру будь-якого із функціональних елементів призводить до істотної зміни всього процесу управління і зниження його результативності, ефективності та якості кінцевих результатів.

Системоутворюючим фактором запропонованого функціонального складу виступатиме мотиваційно-цільовий компонент. Виходячи з мотивів і мети, фор-

мується інформаційно-аналітична основа процесу управління освітньою установою. Мотиваційно-цільова установка є вихідною підставою для здійснення прогнозування і планування діяльності. Саме цей компонент визначає організаційні форми, способи, засоби виконання прийнятих рішень.

З мотиваційно-цільової складової співвідносяться і встановлені норми для контролю та діагностичної оцінки фактичних результатів.

Співвіднесення мети й отриманого результату дає змогу регулювати і коригувати процеси, що відбуваються в освітній системі, поведінку і діяльність усіх її суб'єктів.

Слід зазначити, що функціональний склад носить фрактальний характер, тобто в процесі реалізації кожної функції управління, в свою чергу, циклічно проходять всі перераховані вище етапи, які можна визначити, як підфункції.

Залежно від рольової ситуації, яку займає в управлінні освітньою організацією кожен суб'єкт освітнього процесу, певним способом змінюється специфічний зміст кожної із функцій.

В освітній організації тенденцій демократизації управління, що передбачає, природно, і зростання значення механізмів співуправління та самоуправління, кожен із суб'єктів цієї діяльності поетапно опановує елементи самоаналізу і самоцілепокладання, самопрогнозування, самоконтролю, самооцінки та самокорекції, що, в свою чергу, посилює мотиваційну і стимулюючу складові діяльності будь-якого члена колективу.

Не менш значущим для управління є поділ цілей за масштабом їх значення і тимчасовим охопленням на стратегічні, оперативні і тактичні.

Під стратегічними цілями розуміють очікуваний довгостроковий результат, пов'язаний із дозволом найбільш значущих проблем розвитку освітньої системи. Тактичні завдання визначають як проміжні бажані результати в доступному для огляду майбутньому, а оперативні завдання – як бажаний результат, який досягається в поточний момент.

Стратегічне планування у поєднанні з освітнім моніторингом формують основу для всіх управлінських рішень. Функції організації, мотивації і контролю менеджменту зорієнтовані на розробку і реалізацію стратегічних планів.

Процес стратегічного планування забезпечує основу для управління освітнім колективом. Слід зазначити, що стратегічне планування стає для закладів освіти, які ведуть жорстку конкуренцію між собою, дедалі актуальнішим. Для вирішення стратегічної мети діяльності закладу освіти першочерговими завданнями є: налагодження високопрофесійного, наукового, аналітичного і прогностичного супроводу управлінських рішень; подолання фрагментарної статистики; підготовка всебічної інформації з опорою на соціологічні дослідження.

Орієнтація на динамічне зовнішнє середовище, спрямування на забезпечення актуальних потреб суспільства повинні сьогодні стати основою управління навчальним закладом, визначити стратегію його розвитку. Саме такий підхід до управління сприяє розв'язанню проблем довгострокового характеру, досягненню основних цілей організації.

Посилення взаємодії закладів освіти та соціуму, налагодження комунікаційних, функціональних, творчих зв'язків між освітніми закладами та соціальними інституціями з метою забезпечення якісної освіти сучасної молоді визначають необхідність створення відкритої для співпраці соціально-педагогічної системи. Сучасні потреби функціонування зумовлюють нині перехід від концепції організації функціонування закладів освіти до концепції управління змінами в діяльності, життєдіяльності та розвитку.

Отже, визначення змісту та структури функцій менеджера в закладах освіти дає змогу виділити основні ланки організації навчального процесу й управління ним: засвоєння та конкретизація мети, завдань навчання, виходячи з діагностики особистісного розвитку, ступеня навченості та вихованості учнів; конкретизація змісту навчання, зважаючи на специфічні особливості як окремих учнів, так і конкретного класного колективу; планування та прогнозування навчальної діяльності та використання оптимальних для конкретної ситуації засобів, форм, методів діяльності на уроці з урахуванням виявлених особливостей учнів і можливостей використання відповідних технологій навчання; дидактична взаємодія учителя й учнів, цілеспрямована організація вчителем самостійної навчально-пізнавальної діяльності самих учнів; поточний контроль, система моніторингу як засобу управління якістю навчання, проміжна атестація, самоконтроль за засвоєнням знань і способів навчально-пізнавальної діяльності; оперативне регулювання й корекція перебігу процесу навчання; аналіз вчителем та учнем результатів певного етапу процесу навчання, виявлення невирішених завдань для врахування та розв'язання їх у новому циклі процесу навчання відповідно до колективної чи індивідуальної програми розвитку учня.

Показником ефективності організаційного регулювання є те, наскільки вдається за його допомогою привести процеси, що підлягають управлінню, у відповідність як із зовнішніми і внутрішніми вимогами, що висуваються до освітньої системи, так і з особливостями конкретної ситуації, в якій знаходиться освітня організація.

Список використаних джерел

1. Аузіна М. О. Інноваційні процеси в освіті. Львів: ЛБІ НБУ, 2003. 103 с.
2. Демиденко Г. А. Стратегический менеджмент в системе образования: учеб. пособ. Київ: МАУП, 2000. 174 с.

3. Кравченко Л. М. Неперервна педагогічна підготовка менеджера освіти. Полтава: Техсервіс, 2006. 418 с.
4. Крижко В. Теорія та практика менеджменту в освіті. Запоріжжя: Просвіта. 2003. 272 с.
5. Третьяков П. І. Управління школою за результатами: практика педагогічного менеджменту. Нова школа. 2001. С. 21.

Нагорна Н. В., канд. пед. наук,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
Україна

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

На розвиток системи освіти впливають демографічні та етнічні чинники, оновлення філософії й парадигми освіти, освітні технології, інтеграція України в європейський освітній простір, розробка нових концепцій управління, змісту і структури навчання тощо. Багато вимог до закладу освіти з боку соціуму виникають спонтанно і потребують миттєвої реакції суб'єктів управління. Доводиться докладати максимум зусиль, аби задовольнити різні запити замовників освітніх послуг і вимоги суспільства. Це спонукає освітні заклади до самостійного визначення стратегічних дій, які відповідатимуть актуальним запитам споживачів і замовників освіти.

Особливе місце у плановій діяльності навчального закладу належить стратегічному плануванню, що є однією з основних функцій управління і являє собою процес визначення цілей створення освітніх організацій, а також шляхів їх досягнення. Стратегічне планування у поєднанні з освітнім моніторингом формують основу для всіх управлінських рішень. Функції організації, мотивації і контролю менеджменту зорієнтовані на розробку і реалізацію стратегічних планів.

Одним із дієвих інструментів здійснення успішного управління є використання в діяльності закладів вищої освіти методів стратегічного управління, зокрема, одного із найважливіших його елементів стратегічного планування.

Традиційною функцією управління закладом вищої освіти є планування. В. І. Бондар зазначає, що план – найбільш важливе управлінське рішення, яке належить виробити, прийняти та здійснити, «прив'язавши» його до конкретних виконавців.

План виконує функцію розвитку системи, переводу її в нову якість. При плануванні необхідно виходити з реального стану функціонування освітньої